

Archeologienota

Programma van maatregelen

ROESELARE – GROTE BASSINSTRAAT - KATTENSTRAAT (prov. West-Vlaanderen)

Auteurs: Jeska PEPERMANS, Lynn
 DEVALCKENEER

Projectcode: 2019I224

- **Administratieve gegevens**

➔ zie het verslag van resultaten bureauonderzoek

- **Aanleiding vooronderzoek**

➔ zie het verslag van resultaten bureauonderzoek

- **Resultaten vooronderzoek zonder ingreep in de bodem**

➔ zie het verslag van resultaten bureauonderzoek

- **Gemotiveerd advies**

Het uitgevoerde bureauonderzoek is volledig, alle relevante beschikbare bronnen zijn teruggevonden en zijn geraadpleegd. Op basis van het verslag van resultaten van het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site echter niet gestaafd worden. Daarom is voor het deel van het projectgebied dat niet verstoord werd door de huidige riolering een verder vooronderzoek noodzakelijk. Gezien de landschappelijke ligging in de Mandelvallei en de aard van de te verwachten archeologische sporen (o.a. steentijd, Romeinse periode, middeleeuwen, ...) wordt een vervolgonderzoek voorgesteld. Aangezien de exacte verstoringsdieptes van de werken nog niet gekend zijn (funderingen, ...), wordt uitgegaan van een volledige verstoring. De precieze bodemverstoring zal pas gekend zijn eens de sonderingen geplaatst kunnen worden, die pas na de afbraak van de gebouwen kunnen plaatsvinden. De vergunning voor de afbraak werd reeds verkregen. Het is niet met zekerheid geweten indien er kruipkelders aanwezig zijn. Indien zij zich in de ondergrond bevinden, worden ze uitgedroogd en gedempt. Indien zij niet aanwezig zijn, zullen de werken een diepere verstoring dan de huidige niet-onderkelderde gebouwen teweegbrengen. De infrastructurele werken zullen eveneens een impact kennen, vooral voor de wandelpaden. Ter hoogte van de geplande riolering werd reeds een verstoring van ca. 2,5m veroorzaakt door de bestaande riolering, waardoor de zone van de wegenis en de huidige riolering niet weerhouden wordt voor verder onderzoek (tevens ook openbaar domein). Om het archeologisch potentieel van het projectgebied beter te kunnen inschatten wordt geadviseerd om ten eerste de bodemopbouw van het terrein te onderzoeken door middel van landschappelijke boringen. Daarbij kan ook nagegaan worden of het projectgebied eventueel een steentijdsite herbergt. Om het archeologisch potentieel van het projectgebied beter te kunnen inschatten wordt aldus geadviseerd om het terrein te onderzoeken door middel van landschappelijke boringen en indien nodig verkennende en waarderende archeologische boringen zonder ingreep in de bodem, eventueel gevolgd door een proefsleuvenonderzoek met ingreep in de bodem. Beide onderzoeken dienen echter te gebeuren in uitgesteld traject, aangezien de bestaande bebouwing en verharding eerst verwijderd moet worden. Na de afbraak van de bestaande structuren, kan het verder

vooronderzoek aanvatten. Voor een uitgebreide evaluatie van de verschillende onderzoeksmethoden wordt verwezen naar het verslag van resultaten (hoofdstuk 2.4.).

Hieronder worden de voorwaarden beschreven waaraan de het vooronderzoek dient te voldoen. Het uitgestelde traject is noodzakelijk doordat het terrein momenteel nog bebouwd is en gezien de dringende aard van het dossier.

- **Planafbakening**

Het totale plangebied heeft een oppervlakte van ca. 8400m², de geplande werken beslaan het hele terrein. Het gaat daarbij om stedenbouwkundige handelingen (zie Figuur 1). Het verder vooronderzoek dient plaats te vinden op de delen die niet verstoord werden door de bestaande wegenis en riolering.

Figuur 1: Geplande werken binnen het projectgebied (bron: initiatiefnemer).

- **Vraagstelling**

Het doel van het onderzoek is om te achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de ontwikkeling van het projectgebied. Hieronder worden de specifieke (niet-limitatieve) onderzoeksvragen per methode weergegeven. Elke onderzoeksmethode is succesvol beëindigd wanneer haar vraagstellingen succesvol kunnen worden beantwoord. Zolang niet alle onderzoeksvragen succesvol kunnen worden beantwoord, dient men over te gaan op de volgende onderzoeksmethode zoals besproken in hoofdstuk 2.4. van het verslag van resultaten.

- **Landschappelijke boringen:**
 - Wat is de bodemkundige opbouw van het terrein?
 - Welke zijn de waargenomen horizonten in de bodem (beschrijving + duiding)
 - Heeft de huidige bebouwing een verstoring van de bodem meegebracht? Zo ja, in welke mate?
 - Zijn er zones aanwezig die interessant konden zijn voor de prehistorische mens?
 - Is er een archeologisch niveau aanwezig, en op welke diepte bevindt zich dit?
 - Kan de aanwezigheid van een archeologische site binnen het projectgebied worden uitgesloten?
- **Verkenkende en waarderende archeologische boringen/proefputten in functie van steentijd artefactensites:**
 - Zijn er mobiele (prehistorische) artefacten aanwezig? Zo ja, uit welke periode stammen deze?
 - Is er sprake van concentraties met een hoge densiteit aan mobiele artefacten? Is het mogelijk deze af te bakenen?
 - Met welke bodemhorizont(en) worden de mobiele artefacten geassocieerd?
 - Is er een podzolbodem aanwezig, zo ja, in welke mate is deze bewaard?
 - Is er sprake van de aanwezigheid van één of meerdere prehistorische sites? Zo ja, welke is de bewaringstoestand van deze sites?
 - Kan worden uitgesloten dat er voor de periodes volgend op de prehistorie een archeologische site aanwezig is binnen het projectgebied?
- **Proefsleuven/proefputten:**
 - Zijn er archeologische sporen aanwezig?
 - Welke is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
 - Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
 - Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
 - Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten?
 - Welke is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?

- Is er een archeologische site aanwezig binnen het projectgebied?
- Welke zijn de verder te nemen maatregelen i.f.v. de geplande werken?

- **Plan van aanpak**

Hieronder wordt per voorgestelde onderzoeksmethode de te hanteren techniek beschreven:

- **Landschappelijke boringen**

Met behulp van landschappelijke boringen kan de bodemopbouw en de bewaringstoestand worden onderzocht. Het landschappelijk booronderzoek dient te gebeuren met een Edelmanboor met een diameter van 7cm waarbij de boringen worden geplaatst in een verspringend gelijkbenig driehoeksgrid in de mate van het mogelijke (zie Figuur 2). Aangezien niet het hele terrein onderzocht dient worden en de vorm van het terrein en diens bebouwing ten volle onderzocht dient te worden, wordt er licht afgeweken van dit grid om een beter inzicht te verkrijgen op de bodemopbouw ter hoogte van de onbebouwde zones en bebouwde zones specifiek. Indien er door terreinomstandigheden, die nog niet exact gekend zijn dient te worden afgeweken van dit patroon, dient dit gemotiveerd bij de opmaak van het verslag. In totaal worden 30 landschappelijke boringen geadviseerd.

De diepte van de boringen is afhankelijk van de bodemopbouw en in functie van het bepalen van de bewaringstoestand van de bodem. Op basis van de resultaten van dit onderzoek kan er nagegaan worden of (een deel van) het projectgebied in aanmerking komt voor verder onderzoek met ingreep in de bodem in de vorm van een proefsleuvenonderzoek. Het landschappelijk booronderzoek kan pas plaatsvinden na de af- en uitbraak van de bestaande bebouwing. De vergunning voor het slopen van de gebouwen werd reeds toegekend. Gezien de dringende aard van het dossier wenst de initiatiefnemer echter over te gaan tot indienen van de bouwvergunning en dient het verder onderzoek uitgevoerd te worden in uitgesteld traject.

Figuur 2: Boorplan met aanduiding van het projectgebied op een recente luchtfoto (bron: geopunt.be).

○ **Verkennde archeologische boringen¹**

Wanneer op basis van het landschappelijk booronderzoek bepaalde zones kunnen worden afgebakend met een intacte podzolbodem, dient dit verder onderzocht zodoende de aan- of afwezigheid van steentijdsites te kunnen vaststellen. Hiertoe wordt op de potentieel geschikte zones een verkennend archeologisch booronderzoek uitgevoerd. Het boren gebeurt met een Edelmanboor met een diameter van 15cm in een verspringend gelijkbenig driehoeksgrid van 10 op 12m. Registratie van de bodemopbouw gebeurt zoals bij het landschappelijk booronderzoek.

De opgeboorde boorstalen worden nat gezeefd op maaswijdte 1mm en door een steentijdspecialist onderzocht op archeologische indicatoren (vuursteen, puin, al dan niet verbrand bot, aardewerk, enz.).

Een exact boorplan kan pas opgesteld worden na uitvoering van het landschappelijk booronderzoek.

¹ https://onderzoeksbalans.onroerenderfgoed.be/onderzoeksbalans/archeologie/methoden_en_technieken/terreinevaluatie/booronderzoek (geraadpleegd op 24/04/2018)

- **Proefsleuven/proefputten**

Teneinde na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied, dient gebruik gemaakt van de inplanting van parallelle ononderbroken proefsleuven over dit deel van het onderzoeksgebied dat geselecteerd is voor verder onderzoek. Bij de inplanting bedraagt de afstand tussen de proefsleuven minimum 12m en maximum 15m (van middenpunt tot middenpunt)². Voor de uitgraving wordt gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. De sleuven zijn 2m breed en zijn hier zuidwest-noordoost en zuidoost-noordwest georiënteerd zodat lange ononderbroken sleuven mogelijk zijn (zie Figuur 3). Per sleuf wordt machinaal een profielput aangelegd, op een dermate manier dat er een geschrinkt patroon ontstaat en men in feite om de 25m een zicht heeft op de bodemopbouw van het onderzoeksterrein. In totaal worden 5 proefsleuven geadviseerd.

Er worden extra volgsleuven, dwarssleuven of kijkvensters aangelegd om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen. Er wordt 10% van de onderzoekbare oppervlakte opengelegd door middel van sleuven en 2,5% door middel van volgsleuven, dwarssleuven of kijkvensters.

Op die manier wordt 12,5% van het onderzoeksgebied onderzocht en kan met een minimale kost een betrouwbare inschatting gemaakt worden omtrent het archeologisch potentieel van de site. Zodoende kan men ook beter de onderzoekstermijn en –kost inschatten bij een eventueel vervolgonderzoek.³

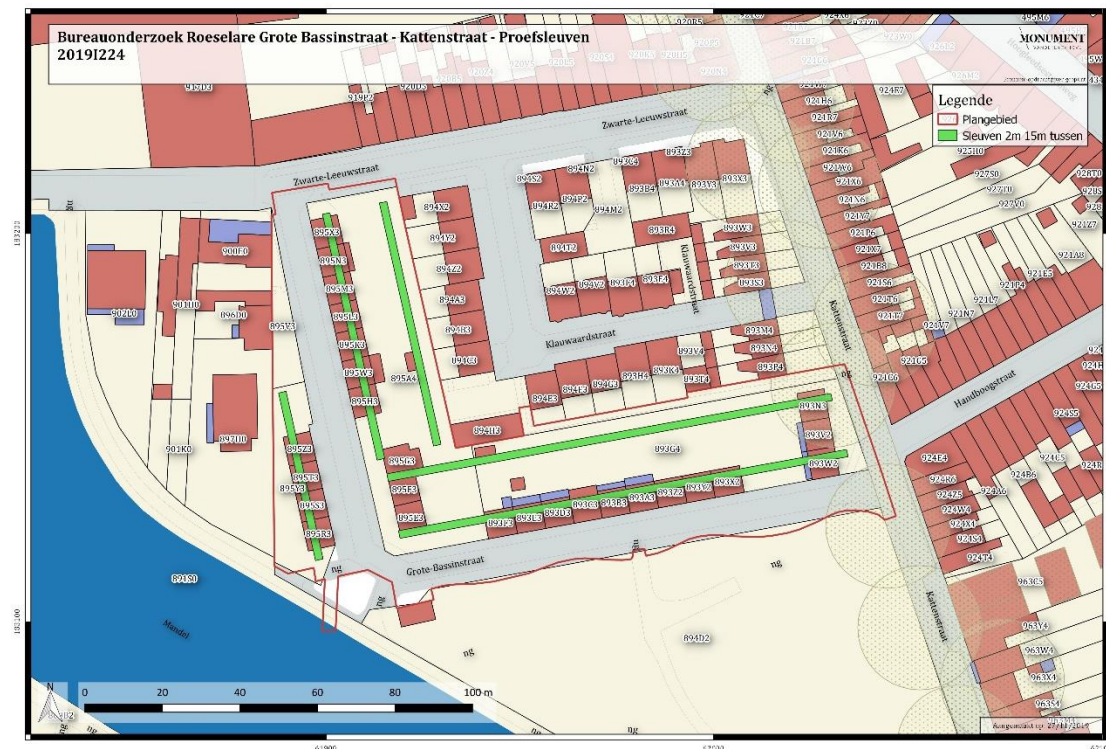
De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem zo gelijk mogelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk. Indien nodig worden kwetsbare sporen (vb. brandrestengraven) afgedekt met waterdoorlatende doek.

Gezien het proefsleuvenonderzoek pas kan worden uitgevoerd na af- en uitbraak van de gebouwen en het verwijderen van de bestaande verharding kan het hier voorgestelde proefsleuvenplan (zie Figuur 3) nog onderhevig zijn aan aanpassingen al naargelang specifieke omstandigheden op het terrein.

² Als men de kosten-baten afweging maakt, is deze methode van proefsleuven het meest aangewezen om archeologische sites op te sporen en te prefereren boven andere systemen. Zie *Onderzoeksrapport agentschap Onroerend Erfgoed 48. Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie.*

³ HANECA K., DEBRUYNE S., VANHOUTTE S. en ERVYNCK A., Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie. *Onderzoeksrapporten agentschap Onroerend Erfgoed*, juli 2016.

Daarom is het aangewezen dat het exacte sleuvenplan wordt opgesteld door de erkende archeoloog die het proefsleuvenonderzoek zal uitvoeren, dit in overleg met de initiatiefnemer (die eventuele randvoorwaarden kan opleggen) en rekening houdend met externe omstandigheden (bv. terreinsituatie op moment van uitvoering, aanwezige begroeiing,...).

Figuur 3: Proefsleuvenplan met aanduiding van het projectgebied op het kadasterplan (bron GRB: geopunt.be).

Het archeologisch ensemble zal gedurende en na het afronden van het onderzoek bewaard worden bij Monument Vandekerckhove nv, Oostrozebekestraat, 8770 Ingelmunster. Na afronding en oplevering van de rapportage wordt het ensemble definitief bewaard bij de bouwheer. Bewaring gebeurt conform de bepalingen in de Code Van Goede Praktijk (hoofdstuk 30.2).

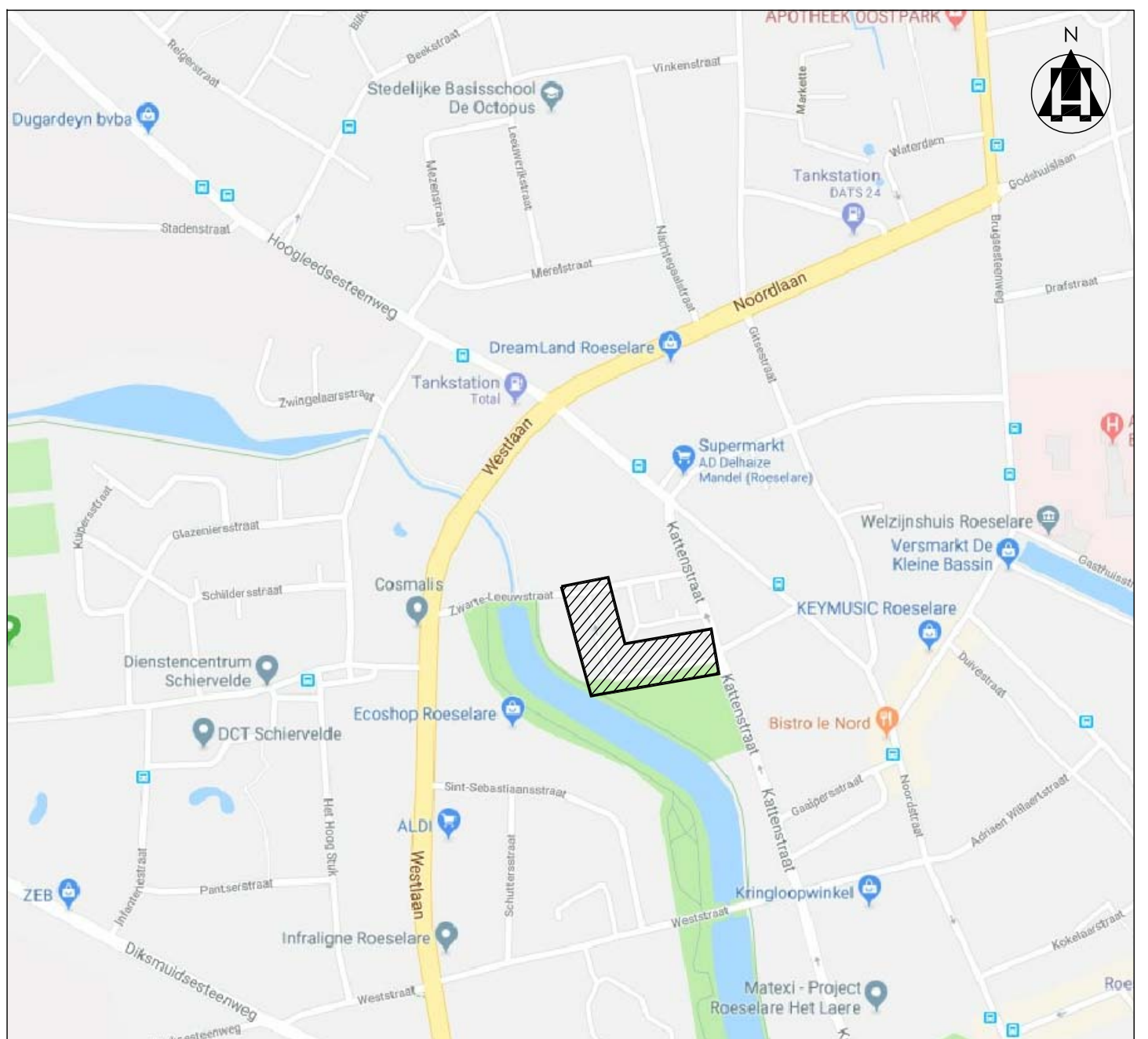
Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hierboven beschreven methodes dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. De diverse fases van vooronderzoek moeten niet uitgevoerd worden indien de geplande bouwwerken, waarvoor deze archeologienota wordt opgesteld, niet zullen worden uitgevoerd. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling kan beantwoord worden. Het gefundeerd kunnen beantwoorden van de vraagstelling is dus het evaluatiecriterium aan de hand waarvan de erkende archeoloog zal bepalen of het onderzoeksdoel succesvol bereikt is.

- **Gewenste competenties**

- ➔ In het kader van het proefsleuvenonderzoek dient het team te bestaan uit minstens 2 archeologen waarbij minstens één van de uitvoerende archeologen tenminste 220 werkdagen veldervaring heeft met onderzoek op zandleembodems, en één van de uitvoerende archeologen ten minste 20 werkdagen veldervaring heeft met proefsleuvenonderzoek.
- ➔ Gedurende het veldwerk dient een (assistent-)aardkundige op afroep beschikbaar te zijn op het terrein. De (assistent-)aardkundige moet beschikken over aantoonbare ervaring met zand- en zandleembodems en staat in voor de opmaak van het verslag van de landschappelijke boringen.

- **Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk**

Er zijn geen voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk.

LIGGINGSPLAN

Legende			
	gebouw dorpelpell		haag
	gebouw dorpelpell garage		kant gracht
	straatkap water		kopmuur of keermuur
	straatkap gas		afsluiting
	kabine gas		gebouw
	boom		DWA-leiding
	huisnummer		RWA-leiding
	dolomiet		RWA-infiltratieleiding
	KWS		stroomrichting
	cementbeton		nummer DWA-inspectieput
	keien		nummer RWA-inspectieput
	betonstraatstenen		lengte/diameter/helling
	betontegels		inspectieput
	steenslag		maaieldpeil en BOK
	Huisaansluitingsputje DWA		Overstortpeil
	Huisaansluitingsputje RWA		verlichtingspaal

OPGEVAKT DOOR

N.V. Studiebureau
HAEGEBAERT
Vertegenwoordigd door:
ing. D. Haeghebaert
Geleitesteenweg 595
1490 JABBEKE
Tel.: 050/78 20 56
studiebureau@haegebaert.be

NADJA NYS

GOEDGEKEURD OM BLIJ HET BESTEK Nr.
GEVOEGD TE WORDEN

BRUSSEL

VMSW
Vlaamse Maatschappij
voor sociaal wonen

Afdeling project realisatie

Dossier Nr - VMSW : WI [A7F361FD]
Dossier Nr - SB Haeghebaert : W2295-1
Aantal Plans : 7
Lengte : 7
Breedte : 2
Planoppervlakte : 13

Aangebrachte wijzigingen:
A 27/03/2019 Aanpassen cfr vergadering 14/03/2019
B 18/06/2019 Aanpassen project cfr plan architect
C 28/06/2019 Aanpassen re naar Mandel cfr verslag ETT
D 09/09/2019 Aanpassen cfr planaire vergadering 06/09/19
E 18/10/2019 Aanpassen cfr vraag coördinatievergadering

Provincie : WEST-VLAANDEREN

Stad/Gemeente : ROESELARE

Wijk : Weg- en rioleringswerken Grote Bassinstraat

- Ontworpen Toestand -

Schaal : 1/200

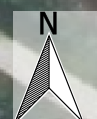
Bureauonderzoek Roeselare Grote Bassinstraat - Kattenstraat - Landschappelijk booronderzoek
2019I224

MONUMENT
VANDEKERCKHOVE

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

Legende

- Plangebied
- Boringen

0 20 40 60 80 100 m

Aangemaakt op: 27/11/2019

61900

62000

62100

183200

183100

Bureauonderzoek Roeselare Grote Bassinstraat - Kattenstraat - Proefsleuven
2019I224

Legende

- Plangebied
- Sleuven 2m 15m tussen

MONUMENT
VANDEKERCKHOVE

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

Aangemaakt op: 27/11/2019

183200

183100

0 20 40 60 80 100 m

61900

62000

62100